

3. Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України: Закон України від 24.03.1999 № 548-XIV : станом на 18 грудня 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-14#Text> (дата звернення: 09.03.2025).

4. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 № 551-XIV : станом на 9 серпня 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14#Text> (дата звернення: 09.03.2025).

5. Про затвердження Порядку проведення службового розслідування у Збройних Силах України : Наказ Міністерства оборони України від 21.11.2017 № 608 : станом на 11 грудня 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1503-17#Text> (дата звернення: 09.03.2025).

6. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України : Закон України від 07.03.2002 № 3099-III : станом на 27 січ. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3099-14#Text> (дата звернення: 09.03.2025).

7. Провадження у справах про адміністративні правопорушення : навч. посіб. / Боднарчук О. Г. та ін. ; ред. Петкова С. В. Київ : КНТ, 2023. 197 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-502-3-32>

**Мельковський О. В.,**  
*кандидат юридичних наук, доцент,  
доцент кафедри кримінального права та правоохоронної діяльності  
Запорізького національного університету  
м. Запоріжжя, Україна*

## **ОСОБЛИВОСТІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАВООХОРОНЦІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ПЕРІОДУ ВОЄННОГО СТАНУ**

У теперішній час, в умовах воєнного стану, суттєво підвищується потреба в активізації здійснення системних реформ у забезпеченні спеціальної фізичної підготовки в системі правоохоронних органів України. У зв'язку з чим кадрове забезпечення діяльності правоохоронних органів та їх професійна підготовка набуває особливої актуальності.

На сьогоднішній день основними нормативно-правовими актами, які регулюють вимоги підготовки працівників МВС, є Положення про

організацію службової підготовки працівників Національної поліції України, затверджене наказом МВС України від 26 січня 2016 року № 50 (з урахуванням змін, внесених наказами МВС України № 51 від 21 січня 2020 року та № 412 від 5 липня 2022 року). Крім того, з 2022 року для поліцейських, які залучаються до виконання службових завдань з відсічі та стримування збройної агресії російської федерації проти України періодично проводяться навчальні збори з спеціальної підготовки.

Одним із чинників активізації уваги до спеціальної фізичної підготовки працівників правоохоронних органів при навчанні в учбових закладах та під час несення служби стало значне наповнення ринку країни вогнепальною зброєю. Кількість злочинів із його використанням вочевидь збільшується. Тенденція зростання злочинності пов'язаної з використанням зброї, як на даному етапі, так особливо в майбутньому (після закінчення бойових дій) потребує підвищення рівня професійної підготовленості співробітників правоохоронних органів. Слід враховувати ті обставини, що вони як правило несуть службу в екстремальних ситуаціях.

Однією з основних умов підвищення професійної підготовленості працівників правоохоронних органів є науково-обґрунтована система спеціальної та фізичної підготовки, яка цілеспрямовано сприяє формуванню у них специфічних професійних якостей, справляє істотний вплив на функціональний стан організму і на розвиток морально-вольових якостей, що в кінцевому підсумку значно впливає на ефективність виконання ними оперативно-службових завдань.

Удосконалення змісту професійної підготовки співробітників на сучасному етапі передбачає пошук ефективних засобів і методів на основі професіографічних досліджень їхньої діяльності.

Таким чином, успішність вирішення оперативно-тактичних завдань підрозділами правоохоронних органів в екстремальних умовах залежить не тільки від злагодженості дій підрозділу загалом, а й від рівня бойової готовності кожного працівника окремо. А також розвитку професійно важливих фізичних якостей, що забезпечують здатність виконувати бойові прийоми в різних службово-бойових ситуаціях, тактичної грамотності їх застосування в конкретній бойовій обстановці як у складі групи, так і індивідуально.

Слід зазначити, що співробітники правоохоронних органів, які регулярно займаються спортом і мають високий рівень фізичної підготовленості, рідше хворіють, краще справляються з обов'язками по службі. Вони мають більшу фізичну витривалість і активну пристосованість до нових умов несення служби. Систематична фізична підготовка сприяє підвищенню стійкості організму співробітника до перенесення несприятливих факторів впливу зовнішнього середовища.

У процесі занять фізичними вправами формується топографія функцій різних груп м'язів, розвиваються їхня сила, швидкість, витривалість та інші якості. Водночас відбуваються позитивні зміни в кістках і зв'язках. Одночасно настають функціональні зміни, що мають пристосувальний характер, у вегетативних системах організму, розширюються його функціональні можливості. Позитивний вплив систематично виконуваних фізичних вправ на професійну працездатність і опірність організму різним захворюванням зростає в разі поєднання їх з іншими засобами фізичної підготовки – природними силами природи (сонцем, повітрям, водою) за дотримання гігієнічних вимог.

Найважливіші професійні якості що розвиваються у співробітників під час проходження ними занять зі спеціальної фізичної підготовки це:

- 1) інтелектуальні здібності;
- 2) психічні якості;
- 3) моральні якості;
- 4) морально-вольові риси характеру;
- 5) здатність виконувати дії, які потребують прояву силових якостей;
- 6) швидкість виконання рухів;
- 7) здатність тривалий час зберігати працездатність (витривалість);
- 8) гнучкість;
- 9) здатність точно співвідносити й регулювати просторові, тимчасові та динамічні параметри рухів (спритність);
- 10) гострота зору.

Спеціальна фізична підготовка співробітників здійснюється з використанням різноманітних форм занять:

- навчальних занять;
- позанавчальних занять.

Навчальні заняття проводяться у формі:

- практичних занять (освоюється навчальний матеріал, визначений тематичним планом);
- контрольних занять (перевірка стану фізичної підготовленості співробітників);
- індивідуальних або групових додаткових занять (додаткові заняття організовуються для співробітників, які не виконують нормативи з фізичної підготовки.

Позанавчальні заняття проводяться у формі:

- фізичних вправ під час чергування та в процесі службової діяльності (ранкова фізична зарядка, фізкультурні паузи тривалістю 5–10 хв.);
- самостійних занять фізичними вправами, спортом, туризмом у спортивних клубах, секціях, групах за інтересами;
- масових оздоровчих, фізкультурних і спортивних заходів.

Таким чином, активізація уваги до забезпечення більш якісної спеціальної фізичної підготовки працівників–правоохоронців надасть можливість сприяти покращенню загального рівня професійної готовності підрозділів правоохоронних органів до виконання службових завдань як у період воєнного стану так і у мирний час.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-502-3-33>

**Мельник В. М.,**

*кандидат політичних наук, науковий співробітник,*

*викладач кафедри політології*

*Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

*м. Київ, Україна*

## **СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ *LEX FOEDUS* НА ПРИКОРДОННІ РИМСЬКОЇ ІМПЕРІЇ**

Юридична історія Імператорського Риму стикається з кількома доволі розповсюдженими ідеологічними кліше. По-перше, Римську імперію прийнято вважати монархічним утворенням за формою правління. По-друге, Імператорський Рим традиційно обвинувачують в жорсткому унітаризмі за формою державного устрою. По-третє, науковці часом недооцінюють реальне значення демократичних процедур у системі прийняття рішень римськими державними режимами [6]. Подібні упередження, маючи суто ідеологічне походження, корелюючи з політизованими вимогами історіографії XVII–XVIII ст., формують стабільну *аберацію* істориків права в справі об'єктивного розуміння умов і тенденцій юридичної еволюції Риму. Проблема поглиблюється труднощами розмежування принципату та доміну в якості еволюційних політичних періодів римської історії [3].

На моє переконання, вихід із описаної ситуації криється серед юридичних формулювань та інших проявів правової самоідентифікації громадян, інтелектуалів і державного апарату Риму. Семантичні та семіотичні студії римсько-імперських нормативно-правових актів здатні кардинально змінити ставлення дослідника до предмету дослідження. Зокрема, маю на увазі вчення про елементи форми держави [4, р. 487–515], в координатах якого Римська імперія ідентифікувала себе *федеративною республікою* з принципатним (I ст. до н. е. – III ст. н. е.) або домінатним (після 284 р.) режимом врядування. Осмислення ментального простору пізньоантичного Середземномор'я